

skabte Sovjets egentlige byrde. Under iværksættelsen af det store sociale eksperiment overtog den nye statsmagt på næsten alle felter det brutale og håndfaste czarstyres metoder og instrumenter; det gælder specielt dens autoritet overfor befolkningen, det politiske forhold til de nationale mindretal og kulturpolitikken. Arhundreders brutale bureaukrati og national undertrykkelse udelukkede efter 1917 grundlæggende reformer, og i forf.s øjne repræsenterer USSR stadig et stort anlagt, socialt eksperiment, hvis videre udviklingsretning blot fortøner sig i det uvisse. Fremstillingen af Sovjets udenrigspolitik begrænses derimod til det nødtørftigste; der levnes ingen plads til Teheran- og Yalta-konferencerne eller til en tilbundsående analyse af Potsdamkonferencen.

J. N. Westwoods bog er sober og objektiv, og den repræsenterer en stimulerende og velgennemtænkt plan. Forf. er fuldt fortrolig med al relevant, engelsksproget litteratur, hvorimod han kun i begrænset omfang benytter russiske fremstillinger. Enkelte unøjagtigheder har sneget sig ind (det gælder fremstillingen af decemberoprøret (s. 34 f.), oplysningerne om Warszawa universitet (s. 124) og kortene (nr. 3-4), men de er helt uden betydning i forhold til det omfattende materiale, forf. har mestret, og hans bogs tankeindhold.

Em. Halicz

E. Bradford Burns: A History of Brazil. New York & London. Columbia University Press, 1970. – XIV, 449 s., ill.

Hovedvægten i Bradford Burns' bog er lagt på tiden efter uafhængigheden. Af de ca. 400 sider tekst omhandler de 100 den pre-cabralske (: pre-columbianske) periode og kolonitiden indtil omkr. år 1800.

Hvor det drejer sig om beskrivelsen af udviklingen i primitive samfund, hvor »udviklingen« er svær at få øje på, kommer historikeren ofte til at forholde sig noget famlende over for sit stof. Han må hente hjælp hos etnologerne og til dels antropologerne. Dette spores også hos Bradford Burns. Også kolonitiden fremtræder som en beskrivelse af en række successive kulturtilstande snarere end en kronologisk fixeret begivenhedsrække med de sociale, økonomiske og kulturhistoriske forudsætninger, der kunne tænkes i denne forbindelse. Problemet er ikke ukendt for den historiker, der beskæftiger sig med kolonihistorien i områder præget af statiske eller semi-statiske samfund. I virkeligheden var Brasilien indtil det første årti af det 19. årh. en søvrig kolos, hvor livet i dette kæmpemæssige koloniriges befolkede områder var præget af selvtilstrækkelig ro. Denne mangel på en markeret udvikling præger i nogen grad B. B.s fremstilling selvom han skriver friskt og »pædagogisk«. Man fornemmer at han ikke føler sig rigtigt hjemme, førend den portugisiske kongefamilie under engelsk escorte lander i Brasilien og dermed gør den tidligere koloni til hovedlandet. Forfatterens beskrivelse af Brasiliens sociale, økonomiske, institutionelle, religiøse, folkloristiske, med andre ord almenkulturelle forhold viger nu i stigende grad for en analyse af den historiske udvikling, og hvor han før var henvist til at skrive på en metode, kan han nu lettere bringe den rent historiske teknik i anvendelse og fastholde forhold og begivenheder ligesom mere vedkommende.

Problematisk er det at skulle skrive en sådan totalhistorie. Det kræver af historikeren, at han ikke blot er godt inde i begivenhedshistorien, men også har et godt materialekendskab, når det strukturhistoriske underlag skal støbes. Bradford Burns, der i latinamerikansk historiografi er en respekteret skikkelse, klarer opgaven mere end udmærket. Hvad man kan indvende mod hans gennemgang af Brasiliens historie er, at han næsten er alt for venlig. Sagen er jo den, at en syntetisk fremstilling som den foreliggende fra et anmeldersynspunkt er langt mere interessant, hvis den fremlægger problemerne på en ny og dristig måde eller hvis den er bygget op omkring et metodisk, pædagogisk (mere klodset udtrykt: et dannelsesmotiveret) eller historieteoretisk sigte. Det gør B. B. ikke. Han har bestræbt sig på at dele sol og vind lige; at harmonisere fortolkningerne med henblik på at skabe en så afbalanceret og ukritisabel eller snarere en så »redelig« historie som muligt. Derved får man kun antydningvis et begreb om de voldsomme stridigheder, der har udspillet sig i brasiliansk historiografi, og som i ikke få tilfælde er kommet op på politisk plan.

Ved at forlige de stridende synspunkter kommer han selv til i nogen grad at svæve over vandene. Ønsker man at søge ned under den oprørte overflade får man gode henvisninger i den kommenterede bibliografi, og må stille sig tilfreds med det, selv om man der ganske savner litteratur på fransk, tysk og spansk. Hvorfor har han ikke den med?

Mangler vil man altid kunne påpege i et værk af denne art. Personligt savnes jeg at få noget mere at vide om latifundismen og om raceblandingen. Hvad det sidste angår kan forfatteren ganske vist under henvisning til Mörner's 'Raceblandingens historia i Latinamerika' (A History of Race Mixture in Latin America) undskylde sig med, at man på det punkt er overordentlig slet stillet i forskningsmæssig henseende, ja at man vel næppe nok har formuleret indholdet og problemstillingerne i den disciplin, man kalder racehistorie endnu.

Bradford Burns' A History of Brasil er alt i alt en anbefalelses- og læseværdig grundbog, velegnet også til universitetsbrug, selvom forfatteren i nogen grad nægter os adgang til brasilhistorikerens værksted. *Bent Morillas*

Scavenius-slægtens stamfader og to af dens mænd. (Udsendt i 400 nummerede eksemplarer i anledning af 175-året for slægtens besiddelse af Klintholm. 1973. - 88 s, ill. + en løst indlagt oversigt over Klintholm historie 1798-1973. - 11 s.).

Foruden den løst indlagte oversigt over Klintholm historie 1798-1973 indeholder dette jubilæumsskrift tre biografiske afhandlinger, forfattet af tre arkivfolk med adgang til privatarkiverne.

Finn H. Lauridsen har (pp. 7-46) skrevet om den mand, der regnes for Scavenius-slægtens grundlægger, Jacob Brønnum Scavenius (1749-1820). I en levende, bredt anlagt, undertiden anekdotisk form skildres denne nabobs færden fra den beskedne start i Ålborg latinskole over tjenesten i Asiatisk Kompagni til hans livsbanes højdepunkt som »klintekonge«. Det er lykkedes forfatteren at korrigere visse data og kaste lys over nogle dunkle forhold; men i det interessante spørgsmål, hvorledes Scavenius erhvervede sine to tønder